

Dosarul nr. 2ra-86/20

Prima instanță: Judecătoria Soroca sediul central (jud. C. Botnaru)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. S. Procopciuc, N. Chircu, E. Grumeza)

DECIZIE

29 ianuarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu
Nina Vascan

examinând recursul declarat de Galina Afanas

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Roman Linnikov împotriva Galinei Afanas cu privire la anularea certificatului de moștenitor legal și constatarea faptului acceptării succesiunii

împotriva deciziei din 10 septembrie 2019 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost respinsă cererea de apel depusă de Galina Afanas și menținută hotărârea din 28 februarie 2019 a Judecătoriei Soroca sediul central, prin care acțiunea a fost admisă

constată:

La 12 noiembrie 2018, Roman Linnikov a depus cerere de chemare în judecată împotriva Galinei Afanas, intervenient accesoriu Agenția Servicii Publice cu privire la anularea certificatului de moștenitor legal și constatarea faptului acceptării succesiunii.

În motivarea acțiunii a invocat că s-a aflat în relații de căsătorie cu Silvia Afanas din 22 august 2008, anterior locuind împreună în concubinaj, aproximativ 20 de ani.

A relatat că în anul 2009, împreună cu Silvia Afanas s-au stabilit cu traiul în sat. XXXXX r-nul XXXXX, în casa care aparținea soției sale cu drept de proprietate, care la XXXXX a decedat subit.

A remarcat că dânsul a adus un aport considerabil la îmbunătățirea imobilului, a făcut reparații capitale, astfel, prelungind să locuiască până în prezent în această casă.

A menționat că, deoarece căsătoria cu Silvia Afanas a fost înregistrată în reg. Lugansk Ucraina, dânsul nu a avut posibilitate să ridice certificatul de căsătorie,

iar pârâta Galina Afanas s-a folosit cu rea-credință de acest moment și a înregistrat gospodăria pe numele ei în calitate de succesor legal după decesul Silviei Afanas.

Ulterior, pârâta a inițiat o cauză penală, dânsul a fost atras la răspundere conform art. 179 alin. (1) Cod penal, fiind învinuit în violarea de domiciliu, însă prin decizia din 14 iunie 2017 a Curții de Apel Bălți, a fost achitat, soluția dată fiind menținută și de Curtea Supremă de Justiție prin decizia din 6 martie 2018.

Conform datelor din Registrul cadastral, Galina Afanas a înregistrat dreptul de proprietate asupra gospodăriei, care de fapt trebuie să-i aparțină lui, o parte fiind prezumată ca proprietate în devălmășie a soților, iar alta în baza succesiunii.

A accentuat că anume el este moștenitorul legal de clasa I, iar pârâta face parte din clasa a II, conform art. 1500 alin. (1) lit. a), b) Cod civil.

Totodată, a specificat că dânsul nu a refuzat succesiunea niciodată și a acceptat-o prin intrarea în posesiunea patrimoniului succesoral, după cum este prevăzut în art. 1516 alin. (3) Cod civil, fapt ce se confirmă prin certificatul administrației publice locale nr. 225 din 5 mai 2015.

Având în vedere prevederile art. 220 alin. (1) Cod civil, a obiectat că certificatul de moștenitor legal pe numele Galinei Afanas este un act juridic lovit de nulitate absolută, deoarece contravine art. 1500 alin. (1) lit. a) Cod civil.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 217, 219, 220, 1500, 1501, 1516 Cod civil, art. 40 CPC.

A solicitat constatarea nulității absolute a certificatului de moștenitor legal din 20 septembrie 2013 eliberat pe numele Galinei Afanas în urma decesului Silviei Afanas cu restituirea pârâtei în poziția inițială prin radierea înscrierii dreptului de proprietate al ultimei din Registrul bunurilor imobile și constatarea faptului acceptării de către el a succesiunii rămase după decesul soției sale Silvia Afanas, compuse din casa de locuit individuală, accesoriile și terenul aferent cu numerele cadastrale XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXX situate în sat. XXXXX str. XXXXX r-nul XXXXX.

Prin încheierea din 19 decembrie 2018 a Judecătoriei Soroca sediul central, a fost atras în proces, din oficiu, în calitate de intervenient accesoriu notarul Tatiana Cebotarean.

Prin hotărârea din 28 februarie 2019 a Judecătoriei Soroca sediul central, a fost admisă acțiunea.

A fost aplicat efectul nulității actelor juridice - certificatului de moștenitor legal nr. 3316 din 22 aprilie 2014 pe numele Galinei Afanas, dispunându-se repunerea părților în situația inițială.

A fost constatat faptul acceptării succesiunii de către Roman Linnikov după decesul soției sale Silvia Afanas, decedată la 20 septembrie 2013, prin intrarea în posesie a bunurilor ei, locul deschiderii succesiunii fiind sat. XXXXX r-nul XXXXX.

Prin decizia din 10 septembrie 2019 a Curții de Apel Bălți, a fost respinsă cererea de apel depusă de Galina Afanas și menținută hotărârea primei instanțe.

La 15 octombrie 2019, Galina Afanas a declarat recurs împotriva deciziei din 10 septembrie 2019 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea acestuia, casarea

integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, încetarea procesului, scoaterea cererii de pe rol.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia recurată, considerând-o nefondată, ilegală și pasibilă de a fi casată, deoarece circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii nu au fost elucidate pe deplin, normele de drept material și procedural au fost încălcate esențial și aplicate eronat, erorile comise au dus la soluționarea greșită a pricinii și la încălcarea drepturilor și libertăților ei fundamentale.

A obiectat că instanța de apel a ignorat faptul că prima instanță, Judecătoria Soroca sediul central, a judecat cauza în lipsa ei.

A remarcat că dânsa nu a fost înștiințată legal despre locul, data și ora ședinței de judecată, după cum prevede legea, astfel, în prima instanță a fost lipsită de dreptul de a prezenta probe și de a-și asigura apărarea în instanța de judecată.

Instanța de apel a ignorat faptul că prezenta cauză a fost examinată unilateral, părtinitor, în baza unei probe false, numită certificat de căsătorie și nu a binevoit să examineze cererea ei din 10 iulie 2019 de declarare a probei certificat de căsătorie ca fiind falsă și să aplice corespunzător art. 227 CPC.

A comunicat că sora sa, Silvia Afanas, nu a fost căsătorită niciodată, nu a avut copii, iar Roman Linnikov a fost o perioadă în concubinaj cu sora ei din interes material, ultimul nu lucra nicăieri, fiind întreținut de Silvia Afanas, apoi, prin escrocherie și abuz de încredere intimatul a deposedat-o de bunuri pe sora ei.

După moartea surorii sale, intimatul a însușit banii din vânzarea a cinci imobile, fapt confirmat prin răspunsul ÎS „Cadastru” nr. 0002/13/36719 din 21 ianuarie 2014, două mijloace de transport, fapt confirmat prin adeverința TC0000763 din 26 martie 2014 a ÎS „Registru”, bijuterii din aur, covoare, mobilă și alte bunuri din averea succesorală, rămânând să locuiască în casa ei părintească.

A învederat că Silvia Afanas a moștenit casa părintească după decesul mamei lor, fapt confirmat prin certificatul de moștenitor legal nr. 3316 din 22 aprilie 2014.

La emiterea deciziei recurate instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și anume, art. 13 alin. (2) din Legea nr. 100 din 26 aprilie 2001 privind actele de stare civilă, care prevede că actele de stare civilă (de naștere, de căsătorie, de schimbare a numelui etc.) ale cetățenilor Republicii Moldova întocmite de către organele competente ale țărilor străine au putere doveditoare în Republica Moldova numai dacă sunt transcrise în registrele de stare civilă ale Republicii Moldova.

A obiectat că atât prima instanță, cât și instanța de apel au ignorat art. 2211 alin. (1) Cod civil, care prevede că termenul de prescripție al acțiunii în anulare este de un an și art. 2211 alin. (3) Cod civil, care stipulează că acțiunea în anulare nu poate fi înaintată după expirarea termenului de 3 ani de la data deschiderii moștenirii.

A învederat că instanța de apel a ignorat și a interpretat eronat art. 13 alin. (2) din Legea nr. 100 din 26 aprilie 2001 privind actele de stare civilă, art. 388 alin. (1) lit. b), lit. d), 393 alin. (1) CPC, art. 2165, 2211 alin. (1), alin. (3), 315, 316 Cod civil, art. 6 §1, 14, 17 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și art. 1 din Protocolul adițional la Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

La fel, la emiterea deciziei contestate, Curtea de Apel Bălți s-a bazat pe probe false, pe presupuneri, pe afirmațiile false și neprobate, nu a raportat situația de fapt

cu cea de drept, a ignorat, a încălcat, a aplicat și a interpretat eronat dreptul național și internațional și a ajuns la o concluzie eronată, fapt care a dus la încălcarea drepturilor ei fundamentale și constituționale.

La 29 noiembrie 2019, Galina Afanas a depus cerere de recurs suplimentară împotriva deciziei din 10 septembrie 2019 a Curții de Apel Bălți, prin care la fel a solicitat admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, încetarea procesului, scoaterea cererii de pe rol.

Suplimentar, a menționat că despre careva căsătorie nu a știut nimeni, nici mama, care era încă în viață, nici dânsa. Nu știa nici Primăria sat. Egoreni r-nul Soroca, fapt confirmat prin certificatul nr. 225 din 5 mai 2015 în care se indică că Roman Linnikov a trăit în concubinaj cu sora ei, Silvia Afanas.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 11 octombrie 2019, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire (f. d. 156), fiind recepționată de către recurentă la 18 octombrie 2019, ceea ce se atestă prin avizul de recepție anexat la actele cauzei (f. d. 159).

Astfel, se constată că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 15 octombrie 2019 în termenul legal.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) CPC, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Actele cauzei denotă că Roman Linnikov înaintând acțiunea în judecată împotriva Galinei Afanas, intervenienți accesorii Agenția Servicii Publice, notarul Tatiana Cebotarean, a solicitat constatarea nulității absolute a certificatului de moștenitor legal din 20 septembrie 2013 eliberat pe numele Galinei Afanas în urma decesului Silviei Afanas cu restituirea pârâtei în poziția inițială prin radierea înscrierii dreptului de proprietate al ultimei din Registrul bunurilor imobile și constatarea faptului acceptării de către el a succesiunii rămase după decesul soției sale Silvia Afanas, compuse din casa de locuit individuală, accesoriile și terenul

aferent cu numerele cadastrale XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXX situate în sat. XXXXX str. XXXXX r-nul XXXXX.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii pe care a admis-o și a aplicat efectul nulității actelor juridice - certificatului de moștenitor legal nr. 3316 din 22 aprilie 2014 pe numele Galinei Afanas, dispunându-se repunerea părților în situația inițială. A fost constatat faptul acceptării succesiunii de către Roman Linnikov după decesul soției sale Silvia Afanas, decedată la 20 septembrie 2013, prin intrarea în posesie a bunurilor ei, locul deschiderii succesiunii fiind sat. XXXXX r-nul XXXXX.

Judecând apelul declarat de către Galina Afanas, instanța de apel a respins apelul și a menținut hotărârea primei instanțe.

Verificând legalitatea deciziei contestate în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în recurs, instanța de recurs reține că decizia instanței de apel, a fost adoptată cu încălcarea normelor de drept procedural și material, respectiv nu poate fi menținută.

Astfel, la caz, se va nota că Galina Afanas, odată cu depunerea cererii de apel la data de 22 martie 2019 împotriva hotărârii din 28 februarie 2019 a Judecătoriei Soroca sediul central, a invocat și termenul prescripției extinctive ca temei de respingere a acțiunii depuse de Roman Linnikov (f. d. 82-83).

Examinând chestiunea cu privire la tardivitatea cererii de chemare în judecată, instanța de apel a reținut prevederile art. 394 Cod civil, în redacția Legii nr. 133 din 15 noiembrie 2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative, în vigoare din 1 martie 2019, potrivit cărora acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extintivă numai dacă persoana în a cărei favoare a curs prescripția, creditorii persoanei sau oricare altă persoană care are un interes legitim a ridicat excepția de tardivitate conform Codului de procedură civilă.

Iar Galina Afanas, care a cunoscut despre examinarea prezentei cauze în prima instanță, urma să-și apere interesele sale în mod activ în cadrul procesului în cauză, inclusiv să înainteze o cerere privind excepția de tardivitate în prima instanță, la faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri, astfel că în instanța de apel nu poate fi invocată excepția de tardivitate.

Instanța de recurs constată, însă, că această reținere a instanței de apel este în contradicție cu prevederile art. 7 alin. (1) Cod civil, în redacția Legii nr. 133 din 15 noiembrie 2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative, în vigoare din 1 martie 2019, și care indică că, legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.

În acest context, se va nota că, deși la momentul depunerii prezentei cereri de chemare în judecată de către Roman Linnikov, erau în vigoare prevederile art. 185 alin. (1) lit. n) CPC, care stipulează că judecătorul, în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare, la cerere, soluționează excepția de tardivitate a pretențiilor, dispozițiile art. 394 Cod civil, în redacția Legii nr. 133 din 15 noiembrie

2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative, reținute de către instanța de apel, au intrat în vigoare doar la 1 martie 2019.

Respectiv, prin prisma art. 7 alin. (1) Cod civil, în redacția Legii nr. 133 din 15 noiembrie 2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative, în vigoare din 1 martie 2019, relevanță speței în cauză au dispozițiile art. 271 Cod civil, *în vigoare la momentul depunerii prezentei cereri de chemare în judecată*, care reglementau aplicarea prescripției extinctive, și care prevedeau că acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extintivă numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția, depusă până la încheierea dezbaterilor în fond. *În apel sau în recurs, prescripția poate fi opusă de îndreptățit numai în cazul în care instanța se pronunță asupra fondului.*

Mai cu seamă că Galina Afanas, în cererea de apel a invocat tardivitatea cererii de chemare în judecată și nu excepția de tardivitate, prin prisma art. 370 și 185 CPC, or nici la momentul adoptării hotărârii primei instanțe (28 februarie 2019), prevederile art. 394 Cod civil, în redacția Legii nr. 133 din 15 noiembrie 2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative, nu erau în vigoare.

În plus, prevederile art. 394 Cod civil, în redacția Legii nr. 133 din 15 noiembrie 2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative, conțin prevederi mai puțin blânde decât cele existente la momentul intentării acțiunii în instanța de judecată.

Sub aspectul celor sus relatate se constată că soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției la care s-a ajuns, astfel instanța de recurs fiind în imposibilitatea să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

Față de cele de preced, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa integral decizia instanței de apel și de a remite cauza spre rejudecare în instanța de apel, deoarece eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând cauza, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Galina Afanas.

Se casează integral decizia din 10 septembrie 2019 a Curții de Apel Bălți, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Roman Linnikov împotriva Galinei Afanas cu privire la anularea certificatului de moștenitor legal și constatarea faptului acceptării succesiunii, cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

Nina Vascan